

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Innklagede har gjennomført en åpen anbudskonkurranse vedrørende rehabilitering av Kverndalsenteret i Skien kommune. Klagenemnda kom til at innklagede ikke hadde plikt til å avvise valgte leverandør som følge av manglende dokumentasjon av oppfyllelse av kvalifikasjonskrav. Videre fant klagenemnda at valgte leverandørs tilbud ikke inneholdt forbehold eller avvik som kunne medføre tvil om hvordan tilbudet skulle bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene, jf. § 20-13 (1) bokstav f. Innklagede kunne heller ikke anses å ha endret konkurransegrunnlaget i strid med § 17-2.

Klagenemndas avgjørelse 25. juni 2012 i sak 2010/323

Klager: Skanska AS

Innklaget: Kontorbygg AS

Klagenemndas medlemmer: Arve Rosvold Alver, Magni Elsheim, Andreas Wahl

Saken gjelder: De grunnleggende kravene i § 5, avvisning av tilbud

Bakgrunn:

- (1) Kontorbygg AS (heretter kalt innklagede), kunngjorde 4. mars 2010 en åpen anbudskonkurranse for utførelse av et bygge- og anleggsoppdrag i forbindelse med rehabilitering av Kverndalsenteret i Skien kommune. Anskaffelsen var kunngjort som en konkurranse over EØS-terskelverdi. Tilbudsfrist var i kunngjøringen punkt IV.3.4 satt til 22. april 2010.
- (2) Konkurransegrunnlaget, kalt "BOK-0", var bygget opp på følgende måte:

"A GENERELL ORIENTERING 4

(...)

B. TILBUDSPRISER 7

Bl. Sammendrag av hovedkapitlene i beskrivelsen 7

B.2 Prisstigning 8

B.3 Regningsarbeider 8

B.4 Sikkerhet 9

B.5 Forpliktende underskrift 9

C. LISTE OVER UNDERENTREPRENØRER, LEVERANDØRER

OG ENTREPRENØRENS REPRESENTANTER 9

(...)

D. ORIENTERING 12

(...)

E. KONKURRANSEBESTEMMELSER/REGLER 24

(...)

F KONTRAKTSBESTEMMELSER 31

(...)

G ADM. BESTEMMELSER FOR BYGGESAKEN 42

(...)

Vedlegg:

Vedlegg 1 HMS-plan med vedlegg

Vedlegg 2 Sjekkliste for dokumenter som skal leveres sammen med tilbud

Vedlegg 3 Endrings skjema tillegg/ fradrag"

- (3) I konkurransegrunnlaget punkt A.3 "Krav til tilbud" var det angitt hvilke dokumenter som skulle returneres til byggherren:

"Vedlegg 2 skal fylles ut og leveres sammen med tilbudet

Tilbudsbrev hvor forbehold, tilleggsopplysninger etc. er anført. Generelle kommentarer/anbefalinger mv. anses ikke som forbehold. Alle forbehold skal være listet opp i tilbudsbrevet og anbyder skal angi priskonsekvens evt. andre konsekvenser for disse. Manglende angivelse av priskonsekvenser for forbehold vil anses som "ingen priskonsekvens".

- (4) Det var videre i punkt A.6 tatt inn et punkt kalt "Organisering og gjennomføring":

"Entreprenørkrav

Det kreves at entreprenører har sentral godkjenning i tiltaksklasse 2, eller får lokal godkjenning for utførelse av beskrevne arbeider i henhold til den nye Plan og bygningsloven. Entreprenøren skal være ansvarlig utførende for sitt arbeidsområde, og utarbeide nødvendige kontrollplaner for prosjektet.

Entrepriseform

Det er valgt delte entrepriser hvor bygningsentreprenøren (EB) skal fungere som administrerende sideentreprenør med ansvar for koordinering og samordning av de øvrige sideentreprisene, spesielt med tanke på byggeplass- og framdriftskoordinering. For beregning av koordinering/administrering av sideentreprenører, kan det regnes med en total kostnad for rørlegger-, ventilasjon, rehab. klimaanlegg og elektrotekniske på 35,0 mill eks. mva. Beløpet vil bli regulert etter at kontrakt med sideentreprenører er inngått.

Fremdrift

(...)"

- (5) I konkurransegrunnlaget punkt E9 "KVALIFIKASJONSKRAV" var det i punkt E9.2 angitt "Krav til faglige og tekniske kvalifikasjoner". Herfra gjengis:

E9.2.1 Godkjenning som entreprenør

Krav: Entreprenøren skal være registrert i et foretaksregister e.l. som foreskrevet i lovgivningen i den stat hvor han er etablert, og skal ha autorisasjon/godkjenning for å drive entreprenørvirksomhet.

Dok.1: Firmaattest

Dok 2: Dokumentasjon for registrering på offisielle lister over godkjente entreprenører, attestert av kompetente organ i entreprenørens hjemstat.

Norske og utenlandske entreprenører som har oppnådd sentral eller lokal godkjenning i hht Plan- og bygningsloven kan framlegge dokumentasjon i form av godkjenningsbevis utstedt av norske Plan- og bygningsmyndigheter. Slik dokumentasjon forutsetter at entreprenøren selv eller ved sine underentreprenører har oppnådd godkjenning innenfor ovennevnte godkjenningsområder i løpet av de siste 2 år.

Oppdragsgiver tar forbehold om å kontrollere gyldigheten av framlagt dokumentasjon mot den aktuelle myndigheten i Norge.

E9.2.2 Ansvarlig utførende etter Plan- og bygningslov (PBL)

"Krav: Entreprenøren må inneha tilstrekkelige kvalifikasjoner og dokumentasjonsevne til å oppnå ansvarsrett i hht Plan- og bygningsloven for alle arbeider og funksjoner som omfattes av kontraktsarbeidet, dvs

- Ansvarlig utførende for anlegg, konstruksjoner og installasjoner, tiltaksklasse 2
- Ansvarlig kontrollerende for utføring av anlegg, konstruksjoner og installasjoner, tiltaksklasse 2

(...)

Dok: Kan dokumenteres som angitt under pkt. 9.2.1 ovenfor, forutsatt at dokumentert sentral eller tidligere lokal godkjenning tilsvarer ovennevnte krav til ansvarsrett for dette prosjektet.

Entreprenører som ikke kan dokumentere tidligere oppnådd sentral eller lokal godkjenning som ansvarlig utførende/kontrollerende for anlegg, konstruksjoner og installasjoner, tiltaksklasse 2 må i stedet framlegge følgende dokumentasjon:

(...)

E9.2.4 Krav til kvalitetssystem

"Krav: Det kreves at entreprenøren har et implementert kvalitetssystem hvor relevante krav i NS-ISO 9001:2000 er ivaretatt.

Dok: Godkjenningssbevis fra offentlig godkjent sertifiseringsinstans, eller dokumentasjon av tidligere oppnådd sentral eller lokal godkjenning som ansvarlig utførende/kontrollerende for anlegg, konstruksjoner og installasjoner, tiltaksklasse 2, jf. ovenfor.

Entreprenør som ikke kan fremlegge ovennevnte dokumentasjon kan i stedet fremlegge:

- Revisjonsprogram for lokal enhet med angivelse av utførte og planlagte internrevisjoner.
- Mal for eller eksempel på kvalitetsplan for et relevant oppdrag som viser:
- Oversikt over rutiner for relevante kritiske prosesser og arbeidsoppgaver, og
- oversikt over rutiner for kontroll, verifikasjon, grensesnittkontroll og dokumentasjon av kritiske prosesser og arbeidsoppgaver, og
- oversikt over rutiner for avviksregistrering, -behandling og korrigerende tiltak."

- (6) I kunngjøringen punkt IV.2 "Tildelingskriterier" var det oppgitt at tildeling ville skje til det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, på grunnlag av kriterier fastsatt i konkurransegrunnlaget. Det relevante punktet i konkurransegrunnlaget var E10.4, og herfra gjengis:

"Tildelingen skal skje på basis av den økonomisk mest fordelaktige tilbudet for byggherren. I vurderingen vil følgende bli lagt til grunn:

- Totalkostnader for oppdragsgiver,
- tilbudssum korrigert for summasjon- og multiplikasjonsfeil
- tilbudte timepriser og påslagsprosjenter
- tilbudt fastprisstigning/evt. innkalkulert prisstigning (se avsnitt. B 2)
- forbehold (forutsatt at forbeholdene ikke er av en slik karakter at tilbudet skal avvises)"

- (7) I konkurransegrunnlaget punkt B "TILBUDSPRISER" skulle tilbudsprisene fylles ut i et prisskjema inntatt i punkt B1. Dette var satt opp slik at også priskomponentene fra punkt B.2 og B.3, jf. nedenfor, skulle inntas. Nederst i punkt B1 skulle den totale tilbudsprisen "Sum inkl. adm. av sideentreprenører, prisstigning og mva." fylles ut.

- (8) I B.2 var det altså inntatt et punkt vedrørende "Prisstigning", hvorfra følgende hitsettes:

"Indeksregulering

Kontraktssummen reguleres ikke for lønns- og prisstigninger. Prisstigning (inkl. for 15 % tillegg/endringsarbeider) må enten innkalkuleres i enhetsprisene eller at det må gis tilbud på fastprisstigning, se nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at tilbudt innkalkulert eller fastprisstigning er et av tildelingskriteriene.

Fastsum for lønns - og prisendringer (må fylles ut)

I stedet for punktet ovenfor, tilbyr entreprenøren en fast sum for lønns- og prisendringer i hele kontraksperioden, kfr. hovedframdriftsplan.

Kr. _____ eks. mva (dersom pris ikke angis, forstås prisstigning som innkalkulert i enhetsprisene).

Fastpristillegget skal dekke opprinnelig avtalt omfang (kontraktssum) med tillegg for inntil 15 % endringsarbeid oppgjort etter kontraktens enhetspriser og som regningsarbeider.

Ved forsinkelser som skyldes byggherren og som overstiger til sammen 1 måned forskyvning av opprinnelig avtalt ferdigstillelisesdato, indeksreguleres den delen av kontraktarbeidet som faller utenfor kontraksperioden + 1 måned med indeks for opprinnelig avtalt ferdigstillelisesmåned som basisindeks."

- (9) Punkt B.3 hadde overskriften "Regningsarbeider", og herfra gjengis:

"Timepriser på eventuelle regningsarbeider vil bli medtatt i tilbudsevalueringen. Til grunn for vurderingen legges gjennomsnittlig timepris med 250 timer regningsarbeider. Ved eventuelle regningsarbeider skal det benyttes følgende bindende timesatser og prosentpåslag: Prisene angis eks. mva.

1) Arbeidslønn, brutto firmatimepris,

KATEGORI	TIMEPRIS	ENH
Anleggsleder		Kr/t
Rivningsarbeider		Kr/t
(...)		

Lønn basert på overenskomst mellom NHO og LO og utbetalt av entreprenøren inkludert samtlige tillegg - også for maskin- og utstysleie.

2) Påslag på underentreprenørenes timesatser basert på fremlagt faktura _____%

3) Påslagsprosent materialer _____%

Påslagsprosenten skal dekke entreprenørenes samtlige utgifter som påløper materialpris og som ikke inngår i timepris for arbeidslønn. Påslaget tillegges netto faktura.

4) Evt. byggekran inkl. fører _____ kr/t

Mobilkran inkl. fører _____ kr/t

Påslagsprosent på maskinleie øvrige maskiner inkl. fører _____ %

Alle påslagsprosentene vil bli vurdert ved at disse blir multiplisert med et beløp på kr 200.000,- eks. mva. og timepriser multiplisert med 100 timer. Det totale beløp blir deretter lagt på tilbudssummen for sammenligning av tilbudene."

- (10) I punkt B.5 "Forpliktende underskrift" skulle tilbyder påføre sin underskrift. For øvrig gjengis følgende fra punktet:

"Undertegnede entreprenør erklærer å ha kontrollert at alle angitte sider og tegninger er med i det utleverte tilbudsmaterialet og har gjennomgått de vedheftede tilbudsdokumenter og de dokumenter det er henvist til i disse.

Tilbudet er basert på de opplysninger som er gjort kjent for denne byggeoppgaven, entreprenørens nøye befaring i lokalene i Kverndalsenteret samt relevante omkostninger for en komplett og i alle henseender fullstendig gjennomføring av byggearbeidene."

- (11) I konkurransegrunnlaget punkt C "Liste over underentreprenører, leverandører og entreprenørens representanter" skulle tilbyderne fylle ut hvilke kontraktsmedhjelpere som ville benyttes for de ulike arbeidene. Det komplette konkurransegrunnlaget i utfylt stand skulle for øvrig innsendes som del av tilbudene, jf. vedlegg 2.
- (12) Vedrørende systemvegger er det inntatt likelydende opplysninger flere steder i kravspesifikasjonen. Under "Prosjekt: Beskrivelse bygningsmessige arbeider" og videre "Kapittel: 24 Fast bygginnredning" gjelder post 24.24.2 til 24.24.4 alle "SYSTEMVEGG". Her er det angitt "Tett skillevegg mellom kontorer. Type: Nordia eller tilsvarende" etterfulgt av en rekke tegningshenvisninger, måltall og andre krav.
- (13) Innen tilbudsfristen mottok innklagede tilbud fra 5 tilbydere, heriblant Skanska AS (heretter kalt klager) og Buer Entreprenør AS (heretter kalt valgte leverandør).
- (14) Av valgte leverandørs tilbudsbrief fulgte følgende:

"Herved tilbys de, i den beskrivende mengdeberegningen, beskrevne og prissatte arbeider utført for en samlet sum stor

KR. 26.123.865,00 INKL. MVA.

De beskrevne bygningsmessige arbeidene tilbys utført i h.h.t. skissert fremdrift under pkt. A.6 i anbudsinnbydelsen. Vi forutsetter at all prosjektering er ivaretatt av tiltakshavers arkitekter og/eller rådgivere og har ikke medtatt noen form for prosjekteringsytelser.

Vi forutsetter at de oppgitte underentreprenørene fritt kan byttes ut med andre, dersom det på kontraheringstidspunktet kan stilles spørsmål ved den enkelte underentreprenørs kompetanse, kapasitet og økonomiske vederheftighet. Videre forutsettes det at

byggherren dekker eventuelle meromkostninger, dersom denne forlanger en av de oppgitte underentreprenørene byttet ut.

Dersom det i anbudsmaterialet forekommer avvik mellom den beskrivende mengdeberegningen, tegninger og detaljer har vi prissatt alle poster basert på den beskrivende mengdeberegningen og har ikke medtatt ytelser utover det som ihht. NS 3420 skal innkalkuleres i den enkelte post.

(...)

Anbudet baserer seg videre på følgende forutsetninger og presiseringer.

1. Vedlagte utskrift med kommentarer fra vårt kalkulasjonsprogram (7 sider) er å anse som en del av dette anbudsbrevet.

2. Systemvegger: Da vi har hatt problemer med å få inn priser på systemvegger (gjelder både i kap. 15 og kap. 24), med de profiler som er beskrevet tilbyr vi, for de gjeldende poster, vegger type Triplan. (Se vedlagte brosjyrer)."

(15) Videre fremgikk følgende:

"Buer Entreprenør AS har **"Sentral Godkjenning for Ansvarsrett"** etter PLB § 98 a og forskrift om godkjenning av foretak av 22. januar 1997 nr. 35, **godkjenningsnr. 930 468 037"**

(16) På forespørsel fra klagenemndas sekretariat har innklagede opplyst at overstående var det eneste som fremgikk av valgte leverandørs tilbud når det gjaldt oppfyllelsen av kvalifikasjonskravene i konkurransegrunnlagets punkt E9.2.1, E9.2.2 og E 9.2.4.

(17) Fra dokumentet som i tilbudsbrevet ble kalt mengdeberegning, som er oppbygget som en gjengivelse av kravspesifikasjonens "Beskrivelse" med valgte leverandørs kommentarer, gjengis følgende:

<i>"Kapittel 12 Tomrerarbeid</i>		
<i>Post</i>	<i>Beskrivelse</i>	<i>Enh.</i>
12.23.1.02	PJ6.313217 UTLEKTING MED STÅL TYNNPLATEPROFILER ... Type tynnplateprofiler Dimensjon: 30 mm ...	m2
Ekstern	Tilbyr dimensjon 45 mm (30 mm er ikke standard vare)	

<i>kommentar:</i>	
-------------------	--

(...)

<i>Kapittel</i>	25 Bygn.messige hjelpearbeider for VVS	
<i>Post</i>	<i>Beskrivelse</i>	<i>Enh.</i>
...	...	
25.250.2	TB7.14A BEHANDLING PÅ STÅLRØR - 2 STRØK MALING	m2
...	...	
<i>Ekstern kommentar:</i>	<i>Enhet er oppgitt i m2. Vi har priset dette som lm, så posten er å forstå maling av 100 lm rør.</i>	

(...)

<i>Kapittel</i>	28 Riving ved ombygning og rehabilitering	
<i>Post</i>	<i>Beskrivelse</i>	
28.20.2	CD1.16A RYDDING <i>Her medtas all kostnader for nødvendig rydding for riving, samt evt. annet nødv. forarbeid.</i>	
<i>Ekstern kommentar</i>	<i>Da omfanget ikke er mulig å anslå på anbudsstadiet forutsettes at vår sum på denne posten er regulerbar og oppgjøres etter medgitte timer i h.h.t. tilbudte timepriser.</i>	

(...)

<i>Fagkapittel</i>	24 Fast bygginnredning	
<i>Post</i>	<i>Beskrivelse</i>	
24.27.007	RL.6110A INNREDNING	
	...	

	<i>Lokalisering: kfr skjema A.450.001</i> <i>Anvendelse: tekjøkken</i> <i>Andre krav:</i> <i>Komplett tekjøkken inkl over- og underskap, benkeplate etc. i ht. skjema</i> ...
<i>Ekstern kommentar</i> 24.27.012	<i>Ikke medtatt evt. oppvaskmaskin</i> <i>RL1.6931A INNREDNING</i> ... <i>Andre krav:</i> <i>Komplett kjøkken inkl over- og underskap, benkeplate etc. i ht. skjema</i> <i>Enhetsprisen skal også inkludere 1 stk oppvaskmaskin type Miele 800C eller tilsvarende og komfyr med 4 plater.</i> ...
<i>Ekstern kommentar</i>	<i>Inkl. oppvaskmaskin godkjent for offentlig bruk.</i> <i>Ikke medtatt evt. komfyr."</i>

- (18) I anbudsprotokollen datert 28. april 2010 fremgikk følgende om innklagedes evaluering av tilbydernes kvalifikasjoner:

"Kvalifikasjonskrav: alle firma som leverte tilbud og komplett dokumentasjon i ht. Konkurransesgrunnlagets vedlegg 2, vurderes å ha tilfredsstillende kvalifikasjoner for å utføre kontraktsarbeidet. All dokumentasjon ble kontrollert og funnet i orden. Ingen tilbud ble avvist pga. manglende dokumentasjon, eller forhold ved leverandør."

- (19) Kontrakt ble inngått med valgte leverandør 19. mai 2010.

- (20) Klager brakte saken inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser ved brev av 18. november 2010.

Anførsler:

Klagers anførsler:

Manglende vekting av tildelingskriterier

- (21) Innklagede har verken vektet tildelingskriteriene eller satt dem opp i prioritert rekkefølge, slik forskriften § 22-2 oppstiller krav om. Dette er i strid med kravet til forutberegnelighet i loven § 5.

Manglende dokumentasjon av kvalifikasjonskrav

- (22) Valgte leverandør skulle ha vært avvist som følge av at det i tilbudet ikke er dokumentert kvalitetssikringssystem i henhold til konkurransegrunnlagets krav. Det vises i denne forbindelse til at sentral godkjenning ikke er tilstrekkelig som dokumentasjon etter konkurransegrunnlaget punkt E9.2.4, da dette gjelder oppfyllelsen av kravet i punkt E9.2.2. Innklagede har ikke adgang til å akseptere at tilbyder først ved en eventuell kontraktsinngåelse dokumenterer at de har et tilfredsstillende kvalitetssikringssystem.

Avvisning på grunn av bedømmelsestil

- (23) Valgte leverandørs tilbud inneholder forbehold både i forhold til kontraktsvilkårene og kravspesifikasjonen, og skulle ha vært avvist som følge av at forbeholdene medførte tvil om hvordan tilbudet skulle evalueres i forhold til de øvrige tilbudene i konkurransen. Det vises til at det skilte kun kroner 67 309,50 mellom valgte leverandør og klager, og at det derfor kreves lite for at et forbehold skal medføre tvil om bedømmelsen.
- (24) For det første har valgte leverandør tatt forbehold om at oppdraget ikke inkluderer noen form for prosjektering. Både etter konkurransegrunnlaget kapittel 7 og 12 skulle tilbudene inkludere prosjektering, og forbeholdet er ikke tatt hensyn til ved evalueringen. Det er videre tatt forbehold om rett til tilleggsvederlag ved skifte av underleverandører, initiert av innklagede.
- (25) Valgte leverandør har også tilbudt noe annet enn det som etterspørres i konkurransegrunnlaget når det gjelder type systemvegger.
- (26) Valgte leverandørs tilbudte dimensjon på tynnplateprofiler (45 mm) oppfyller ikke kravet i kravspesifikasjonen (30 mm) i punkt 12.23.1.02.
- (27) Videre er overflatebehandlingen av stålrør av valgte leverandør priset pr. løpemeter, og ikke pr. kvadratmeter slik konkurransegrunnlaget post 24.250.2 forutsetter. Innklagede har senere endret konkurransegrunnlaget i strid med § 17-2, ved å endre angivelsen for overflatebehandling av metallrør fra kvadratmeter til løpemeter.
- (28) Valgte leverandør har også tatt forbehold om at rydding skal gjøres opp etter regning, mens dette etter konkurransegrunnlaget skulle prises som en rundsumpost. Innklagede har ikke foretatt en forsvarlig prissetting av valgte leverandørs tilbud ved at prisen som var tilbudt av valgte leverandør under rundsumposten er lagt til grunn.
- (29) I tilbudet fra valgte leverandør er det under posten som gjelder tekjokken, 24.27.007, ikke medtatt oppvaskmaskin. Dette representerer et avvik.
- (30) Klagenemnda oppfordres til å uttale seg om erstatning for den negative erstatningsinteresse.

Innklagedes anførsler:

Manglende vektning av tildelingskriterier

- (31) Grunnen til at tildelingskriteriene ikke er vektet eller satt opp i prioritert rekkefølge er at alle tildelingskriteriene entydig er knyttet til pris, og at tildelingen skjer basert på en ren priskonkurranse. Angivelsen av at tildelingen ville skje på bakgrunn av det økonomisk mest fordelaktige tilbudet ble valgt for å synliggjøre at alle priser – timepriser, påslagsprosenter, prisstigning etc. – ville bli tatt med i sammenligningen av tilbudene.
- (32) Det vises prinsipalt til at det fremgikk klart av konkurransegrunnlaget hvordan tildelingskriteriene ville bli behandlet i sammenligningen, og at det dermed ikke foreligger brudd på krav til forutberegnelighet.
- (33) Subsidiært anføres det, for det tilfelle at klagenemnda kommer til at forholdet innebærer et brudd, at konkurransen skulle ha vært avlyst.

Manglende dokumentasjon av kvalifikasjonskrav

- (34) Valgte leverandør har i sitt tilbudsbrev vist til at de har "*Sentral Godkjenning for Ansvarsrett*", og har som dokumentasjon angitt godkjenningsnummeret. Valgte leverandør oppfylte følgelig både kvalifikasjonskravet og dokumentasjonskravet.

Avvisning på grunn av bedømmelsestil

- (35) Det bestrides at det foreligger avvik, forbehold eller andre uklarheter ved valgte leverandørs tilbud som kunne medføre tvil om hvordan tilbudet skulle bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene.
- (36) Valgte leverandør tok for det første ikke forbehold ved at det i tilbudet var forutsatt at oppdraget ikke inkluderte prosjekteringsytelser. Valgte leverandørs kommentar vedrørende dette i sitt tilbudsbrev anses som en ren presisering av kontraktens ansvarsfordeling. Det vises til at NS 8405 gjelder som alminnelige kontraktsbestemmelser for kontrakten, og at denne brukes i kontraktsforhold hvor entreprenøren påtar seg utførelsen av et bygg- eller anleggsarbeid, mens det vesentligste av prosjekteringsmaterialet leveres av byggherren. Samtlige poster i byggebeskrivelsen som omfatter prosjektering var for øvrig priset av valgte leverandør, og det var dermed ingen tvil om hvordan tilbudet skulle vurderes.
- (37) Valgte leverandør har heller ikke tatt forbehold om rett til tilleggsvederlag ved skifte av underentreprenør. Valgte leverandørs tilbud ble også på dette punkt oppfattet som en ren presisering av de regler som følger av kontraktens alminnelige kontraktsbestemmelser. Det vises i denne forbindelse til NS 8405 punkt 15.2 andre ledd.
- (38) Når det gjelder systemvegger har ikke valgte leverandør tilbudt noe annet enn det som var etterspurt. Konkurransegrunnlaget stilte krav om systemvegger av type "*Nordia eller tilsvarende*", og valgte leverandørs tilbudte systemvegger fra en annen leverandør ble vurdert til å være av tilsvarende type som Nordia.
- (39) Valgte leverandør tilbød en annen dimensjon tynnplateprofiler (45 mm) enn det som var etterspurt i konkurransegrunnlaget (30 mm) i punkt 12.23.1.02. Det tilbudte

bindingsverket overholdt imidlertid de angitte krav til bygningsdeler, og ble vurdert som tilfredsstillende. For å unngå enhver tvil om hvordan tilbudet skulle vurderes i forhold til de øvrige tilbudene på dette punkt, ble det likevel foretatt en vurdering av hvilke priskonsekvenser det ville medføre dersom man krevde levering av dimensjonen 30 mm.

- (40) Ved post 24.250.2, som gjaldt overflatebehandling av stålrør, var valgte leverandørs tilbud priset pr. løpemeter og ikke pr. kvadratmeter. For å sikre en forsvarlig prissammenligning på dette punkt målte innklagedes konsulent opp tegningene, og fant at det var 260 løpemeter som skulle behandles. Dette ble dermed lagt til grunn i valgte leverandørs tilbud, og den inngitte prisen ble justert tilsvarende. Klager har også anført at innklagede ved omregningen fra kvadratmeter til løpemeter foretok en endring av konkurransegrunnlaget i strid med forskriften § 17-2. Det ble aldri foretatt en endring av konkurransegrunnlaget, kun en omregning ved vurderingen av valgte leverandørs tilbud i forhold til dette punkt.
- (41) Valgte leverandør tok et forbehold om at rydding skulle oppgjøres etter regning, mens konkurransegrunnlaget forutsatte at rydding ble priset som en rundsumpost. Valgte leverandør hadde priset denne posten, i tillegg med det høyeste beløpet av samtlige tilbydere, og dette ble medregnet i deres pristilbud. Videre var bygningsmassen allerede tømt og ryddet, slik at denne posten ble trukket ut av kontrakten. Prisposten ble likevel beholdt i tilbudsevalueringen, noe som var en ulempe for valgte leverandør. Forbeholdet medførte ingen tvil om hvordan tilbudet skulle bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene.
- (42) Opplysningen fra valgte leverandør om at det ikke var medtatt oppvaskmaskin i post 24.27.007 innebar ikke et forbehold. Det fremgår klart av skjemategningen det er vist til i forbindelse med denne posten, A.450.001, at oppvaskmaskinen ikke skulle inngå i prisen. Valgte leverandørs kommentar under denne posten, *"Ikke medtatt evt. oppvaskmaskin"*, ble av innklagede tolket som en presisering av hvordan valgte leverandør forstod skjemategningen.
- (43) Valgte leverandør har ikke medtatt komfyr i sitt tilbud ved post 24.27.012. Innklagede innhentet som følge av dette forbeholdet inn tilbud på anvendelige komfyrer. På bakgrunn av innhentede priser ble valgte leverandørs forbehold på dette punkt prissatt til kr. 10 000,-.

Klagenemndas vurdering:

- (44) Klager har deltatt i konkurransen, og har saklig klageinteresse, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 6. Klagen er rettidig. Anskaffelsen gjelder rehabiliteringen av Kverndalsenteret som er en bygge- og anleggsanskaffelse. De inngitte tilbudsprisene er under EØS-terskelverdiene for bygge- og anleggskontrakter, jf. forskriften § 2-2 (1), men den foreliggende konkurransen gjaldt kun en av flere kontrakter som skulle inngås. Kunngjøringsskjemaet viser at anskaffelsen var kunngjort som en del III-anskaffelse, og i tildelingsprotokollen var det også angitt at kontraktens verdi er *"over EØS-terskelverdiene"*. I tillegg til lov om offentlige anskaffelser følger anskaffelsen derfor forskrift om offentlige anskaffelser av 7. april 2006 nr 402 del I og del III, jf. forskriftens §§ 2-1 og 2-2.

Manglende vekting av tildelingskriterier

- (45) Klager har anført at innklagede har brutt forskriften § 22-2, ved verken å vekte tildelingskriteriene eller oppstille dem i prioritert rekkefølge.
- (46) Både i kunngjøringen og i konkurransegrunnlaget er det angitt at tildelingen vil skje på basis av det økonomisk mest fordelaktige tilbudet. Som innklagede fremholder er imidlertid samtlige kriterier, slik de er utformet i punkt E10.4, knyttet til pris eller priskonsekvens. I konkurransegrunnlaget punkt B, som det også er vist til ved et av tildelingskriteriene, fremgår det klart hvordan de ulike priskomponentene vil bli vurdert ved tildelingsevalueringen. Av punkt A.3 følger det videre at alle forbehold skal være opplistet i tilbuds brevet og priskonsekvens angis. På dette grunnlag er det klart at tildelingen ville skje på grunnlag av en ren priskonkurranse. Også de inngitte tilbudene viser at tilbyderne har forstått konkurransen som en ren priskonkurranse.
- (47) Det følger av § 22-2 (1) at tildelingen skal skje *"enten på basis av hvilket tilbud som er det økonomisk mest fordelaktige, eller utelukkende ut fra hvilket tilbud som har den laveste prisen"*. Når tildelingen skjer på grunnlag av det økonomisk mest fordelaktige tilbud, skal oppdragsgiver *"angi den relative vekten som gis hvert av kriteriene"*.
- (48) Som nevnt la konkurransegrunnlaget opp til at konkurransen utelukkende skulle avgjøres ut fra hvilket tilbud som hadde den laveste prisen. Innklagedes feil består derfor heller i at kunngjøringen og konkurransegrunnlaget angir at tildelingen skal skje på basis av hvilket tilbud som er det økonomisk mest fordelaktige, enn at tildelingskriteriene ikke er vektet. At priselementene ikke er vektet kan derfor ikke anses å representere et regelbrudd fra innklagedes side.

Manglende dokumentasjon av kvalifikasjonskrav

- (49) Klager har anført at valgte leverandør skulle ha vært avvist som følge av manglende oppfyllelse av kravet til dokumentasjon av kvalitetssystem i konkurransegrunnlaget punkt E9.2.4.
- (50) Det følger av § 20-12 (1) bokstav a at oppdragsgiver skal avvise leverandører som *"ikke oppfyller krav som er satt til leverandørenes deltakelse i konkurransen, med forbehold av § 21-3 (tilleggsfrist for ettersending av dokumenter)"*.
- (51) Oppfyllelse av kravet til kvalitetssystem kunne dokumenteres på flere måter, blant annet ved *"Godkjenningsbevis fra offentlig godkjent sertifiseringsinstans, eller dokumentasjon av tidligere oppnådd sentral eller lokal godkjenning som ansvarlig utførende/kontrollerende for anlegg, konstruksjoner og installasjoner, tiltaksklasse 2, jf. ovenfor"*. Henvisningen til *"ovenfor"* relaterer seg til punktene E9.2.1 *"Godkjenning som entreprenør"* og E9.2.2 *"Ansvarlig utførende etter Plan- og bygningslov"*, hvor dokumentasjon av oppnådd sentral eller lokal godkjenning i løpet av de siste to år også var tilstrekkelig for oppfyllelse av kvalifikasjonskravet. Det er altså klart at kravet til kvalitetssystem kunne oppfylles gjennom dokumentasjon av oppnådd sentral godkjenning, jf. klagers anførsel om dette.
- (52) Valgte leverandør har i sitt tilbuds brev uforbeholdent opplyst at selskapet har **"Sentral Godkjenning for Ansvarsrett"** etter PLB § 98 a og forskrift om godkjenning av foretak av 22. januar 1997 nr. 35." Videre var godkjenningsnummer 930 468 037 oppgitt. Valgte leverandørs tilbud inneholdt imidlertid ikke annen dokumentasjon for oppfyllelsen av kvalifikasjonskravene i konkurransegrunnlagets punkt E9.2.1 (dok2),

E9.2.2 og E9.2.4. Problemstillingen er om denne opplysningen var tilstrekkelig til at innklagede kunne lovlig konkludere med at valgte leverandør oppfylte kvalifikasjonskravet. Nemnda finner grunn til å nevne at klager ikke overfor innklagede bestred at godkjenningsnummeret var tilstrekkelig for å sannsynliggjøre oppfyllelsen av kvalifikasjonskravene i E9.2.1 (dok2) og E9.2.2. Dette er heller ikke anført overfor nemnda.

- (53) I utgangspunktet må kvalifikasjonsvurderingen ta utgangspunkt i den dokumentasjonen som er vedlagt i tilbudet. Videre er det begrensninger i adgangen til å etterspørre supplerende informasjon om leverandørens kvalifikasjoner, men ettersom opplysning om sentral godkjenning er offentlig tilgjengelig informasjon ville denne kunne vært innhentet i medhold av forskriften § 21-3. Det er for øvrig ikke spesifisert i forskriften hva som kan utgjøre dokumentasjon; for eksempel åpner § 17-9 for å etterspørre leverandørens beskrivelser for enkelte av de typer dokumentasjon som etterspørres.
- (54) I klagenemndas sak 2011/338 med videre henvisninger vurderer nemnda forholdet mellom oppdragsgivers plikt og rett til å avvise en leverandør som følge av manglende oppfyllelse av dokumentasjonskrav:

"(47) Det følger av forskriften § 20-12 (1) bokstav a at oppdragsgiver har plikt til å avvise leverandører som "ikke oppfylder krav som er satt til leverandørens deltakelse i konkurransen, med forbehold av § 21-3 (tilleggsfrist for ettersending av dokumenter)." Videre følger det av forskriften § 20-12 (2) bokstav g at oppdragsgiver "kan" avvise leverandører som har "unnlatt å gi opplysninger i henhold til det som kreves etter denne paragraf eller krav til leverandøren".

(48) I klagenemndas sak 2009/219, som ble fulgt opp i sak 2010/103, ble det uttalt følgende om forholdet mellom disse bestemmelsene:

"[E]n leverandør skal avvises etter § 20-12 første ledd bokstav a dersom han ikke oppfylder det tilhørende dokumentasjonskravet "og ved dette viser at han ikke oppfylder kvalifikasjonskravet (eller som følge av dette ikke har dokumentert at han oppfylder kravet)". Dersom tilbyder "ellers" ikke oppfylder kravene til dokumentasjon, kan selskapet avvises etter § 20-12 andre ledd bokstav g, men i slike tilfeller har oppdragsgiver en betydelig skjønnshet.

(36) Dette viser at oppdragsgiver har plikt til å avvise en leverandør som ikke på noen måte har dokumentert at kvalifikasjonskravet er oppfylt. Oppdragsgivers rett til å avvise en leverandør etter § 20-12 andre ledd bokstav g er dermed forbeholdt tilfeller der dokumentasjonskravet ikke er oppfylt, men leverandøren på annen måte likevel har vist at kvalifikasjonskravet er oppfylt, eller at dette fremstår som sannsynlig."

(49) Av dette følger at manglende oppfyllelse av dokumentasjonskravet, som ikke samtidig viser at tilbyderen ikke oppfylder kvalifikasjonskravet, gir innklagede en rett, men ikke en plikt til å avvise. I det foreliggende tilfellet er det utelukkende tale om manglende dokumentasjon, og innklagede hadde dermed ikke plikt til å avvise valgte leverandør utelukkende på bakgrunn av at attester ikke var levert."

- (55) I prinsippet er spørsmålet om hvorvidt den innleverte dokumentasjonen sannsynliggjør at leverandøren oppfylder kvalifikasjonskravene, et spørsmål som er gjenstand for innklagedes skjønn, jf. 2011/338 premiss (51).

- (56) I foreliggende tilfelle har valgte leverandør i tilbuds brevet uforbeholdent opplyst at selskapet har sentral godkjenning, og angitt godkjenningsnummeret. Innklagede har forklart at valgte leverandørs godkjenning ble kontrollert ved Statens byggt tekniske etat sine nettsider, og at dette ble vurdert som tilstrekkelig, jf. anbudsprotokollen datert 28. april 2010. I denne forbindelse nevnes det at en virksomhets godkjenninger for ansvarsrett er offentlig tilgjengelig informasjon. For øvrig var det i forbindelse med tilsvarende dokumentasjonskrav i punkt E9.2.1 uttalt at *"Oppdragsgiver tar forbehold om å kontrollere gyldigheten av fremlagt dokumentasjon mot den aktuelle myndigheten i Norge"*. Klagenemnda finner i lys av dette ikke grunnlag for å underkjenne innklagedes vurdering av hvorvidt valgte leverandør oppfylte kvalifikasjonskravet. Klagers anførsel fører ikke frem.

Avvisning på grunn av bedømmelsestvil

- (57) Klager har også anført at valgte leverandørs tilbud skulle ha vært avvist som følge av at tilbudet inneholder en rekke forbehold mot kontraktsvilkårene og kravspesifikasjonen, som medfører tvil om hvordan tilbudet skal bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene.
- (58) Det følger av § 20-13 (1) bokstav f at et tilbud skal avvises når *"det på grunn av avvik, forbehold, feil, ufullstendigheter, uklarheter eller lignende i en anbudskonkurranse kan medføre tvil om hvordan tilbudet skal bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene"*.
- (59) Klagenemnda har i sin tidligere praksis uttalt at det skal være en lav terskel for når en mangel ved et tilbud *"kan medføre tvil"* om hvordan tilbudet skal bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene, jf. klagenemndas saker 2008/202 premiss (30) og 2009/281 premiss (21). Nemnda har likevel lagt til grunn at det *"kun foreligger en avvisningsplikt i de tilfeller der tvilen kan ha hatt betydning for tilbudets rangering blant de andre tilbudene"*, jf. klagenemndas saker 2009/281 premiss (22) og 2010/94 premiss (25). Oppdragsgiver har i utgangspunktet en plikt til å forsøke å prissette avvik, forbehold, eller lignende, jf. klagenemndas sak 2009/281 premiss (22). Dersom den prismessige konsekvensen av et forbehold lar seg fastsette, vil det normalt ikke foreligge *"tvil"* om hvordan tilbudet skal bedømmes, og forholdet til de øvrige leverandørene vil med dette være ivarettatt. Vurderingen av et konkret forbeholds prismessige konsekvens ligger til oppdragsgivers innkjøpsfaglige skjønn, og kan bare i begrenset grad overprøves av klagenemnda, jf. klagenemndas sak 2012/70 (39) og 2011/308 premiss (88).
- (60) I denne saken kan de angivelige forbeholdene og avvikene deles inn i to kategorier. For én del av de anførte forbeholdene og avvikene er partene uenige om det faktisk foreligger forbehold eller avvik i valgte leverandørs tilbud. For den andre delen er partene enige om at valgte leverandørs tilbud inneholder avvik eller forbehold, men er uenige om disse medfører tvil om hvordan tilbudet skal bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene.
- (61) Klager har for det første vist til at valgte leverandør tok forbehold i relasjon til at oppdraget ikke inkluderte prosjektering. Dette ved at det i valgte leverandørs tilbuds brev var opplyst at *"Vi forutsetter at all prosjektering er ivarettatt av tiltakshavers arkitekter og/eller rådgivere og har ikke medtatt noen form for prosjekteringsytelser"*. Innklagede har vist til at dette ble oppfattet som en ren presisering av kontraktens ansvarfordeling.

- (62) Det følger av NS 8405, som var angitt å gjelde som alminnelige kontraktsbestemmelser for prosjektet, punkt 1 *"Virkeområde"*, at *"Denne standarden er utarbeidet for bruk i kontraktsforhold hvor en part (entreprenøren) påtar seg utførelsen av et bygg- eller anleggsarbeid (...) for den andre parten (byggherren), og hvor det vesentligste av tegninger, beskrivelser og beregninger skal leveres av byggherren."* Uten at det er dokumentert for klagenemnda, er partene enige om at kontrakten inkluderte enkelte prosjekteringsytelser både i konkurransegrunnlaget kapittel 7 og 12, og at disse skulle prises. Etter det opplyste var imidlertid disse priset i valgte leverandørs tilbud, og forutsetningen i tilbudsbrevet kan følgelig ikke leses som et forbehold mot å utføre disse prosjekteringstjenestene. Klager har for øvrig ikke vist hvordan valgte leverandørs forutsetning på annen måte skulle utgjøre et forbehold mot kontraktsgrunnlaget. Klagenemnda finner derfor ikke grunnlag for å underkjenne innklagedes vurdering om at uttalelsen ikke kunne anses som et forbehold.
- (63) Klager har for det andre vist til at valgte leverandør har tatt forbehold om rett til tilleggsvederlag ved innklagedes pålegg om skifte av underleverandør. Innklagede bestrider at dette utgjør et forbehold, ettersom tilsvarende regel følger av kontraktstandarden som skulle gjelde for kontrakten.
- (64) Valgte leverandør har i sitt tilbudsbrev angitt at: *"Videre forutsettes det at byggherren dekker eventuelle meromkostninger, dersom denne forlanger en av de oppgitte underentreprenørene byttet ut"*.
- (65) Etter konkurransegrunnlagets punkt F.1 skulle som nevnt NS 8405 gjelde som alminnelige kontraktsbestemmelser for prosjektet. Etter standardens punkt 22.1 kan byggherren pålegge entreprenøren endringer, og etter punkt 25.2 har entreprenøren krav på vederlagsjustering når slike endringer medfører meromkostninger. Uttalelsen i valgte leverandørs tilbudsbrev innebærer ikke noe forbehold fra dette utgangspunktet.
- (66) Av NS 8405 punkt 15.2 følger det imidlertid at byggherren kan nekte å godta entreprenørens valg av underentreprenør *"senest innen 14 dager"* etter at han har fått entreprenørens underretning. Videre følger det av andre ledd at *"[m]ed mindre byggherren godtgjør at nektelsen er saklig begrunnet i underentreprenørens forhold, kan entreprenøren kreve at skiftet av underentreprenør skal anses som en endring, jf. punkt 22"*. For øvrig følger det av punkt 15.3 at entreprenører som er angitt i kontrakten, anses som godkjente.
- (67) Klagenemnda er ikke enig med innklagede i at valgte leverandørs forutsetning alene utgjør en presisering av kontraktsbestemmelsene på dette punkt. Valgte leverandørs forutsetning innebærer et forbehold om å få dekket meromkostninger når innklagede ellers ville kunne kreve at kostnadene som følge av endringene skulle bæres av valgte leverandør.
- (68) Det er for øvrig noe uklart hvordan bestemmelsen i punkt 15.2 skal forstås ved en anbudskonkurranse som følger regelverket om offentlige anskaffelser, jf. i denne forbindelse også forskriften § 3-3 (4), som inneholder regler om oppdragsgiveres rett til å kreve utskifting av underleverandør grunnet manglende innlevering av skatteattester, eller ved mislighold av underleverandørens forpliktelser vedrørende innbetaling av skatter og avgifter.

- (69) Klagenemnda finner det imidlertid ikke nødvendig å ta nærmere stilling til dette, ettersom forbeholdet så vidt nemnda kan se ikke hadde noen betydning. Grunnen til dette er at underleverandørene var oppgitt i tilbudet, og innklagede derfor hadde anledning til å vurdere dem ved innstillingen av valgte leverandør. Slik saken er opplyst har det ikke vært en aktuell problemstilling at innklagede skulle nekte å godta de tilbudte underleverandørene, og forbeholdet fikk dermed ingen konsekvens. Forbeholdet medfører ikke tvil om hvordan tilbudet skal bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene, jf. § 20-13 (1) bokstav f.
- (70) Klager har for det tredje vist til at valgte leverandør har tilbudt en annen type systemvegger enn det som var etterspurt i konkurransegrunnlaget. Kravet til type systemvegger var i kravspesifikasjonen beskrevet som *"Nordia eller tilsvarende"*. Valgte leverandør tilbød riktignok en annen type systemvegg, men den ble av innklagede vurdert som tilsvarende til Nordia. Dette representerte ikke et avvik fra kravspesifikasjonen.
- (71) Klager har for det fjerde vist til at valgte leverandørs tilbudte dimensjon på tynnplateprofiler (45 mm) ikke oppfyller kravet i punkt 12.23.1.02 (30 mm).
- (72) Innklagede har opplyst at det tilbudte bindingsverket ble vurdert som tilfredsstillende. For å unngå en hver tvil ble det likevel vurdert hvilken priskonsekvens det ville få dersom innklagede krevde levering av dimensjonen 30 mm. Ved denne vurderingen ble det benyttet en enhetspris fra en annen sammenlignbar post, med samme NS-kode og tekst som post 12.23.1.02, der valgte leverandør hadde tilbudt dimensjonen 30 mm. Slik saken er opplyst medførte altså heller ikke priskonsekvensen av dette avviket tvil om rangeringen, hvilket innebærer at vilkåret i § 20-13 (1) bokstav f ikke er oppfylt.
- (73) Klager har for det femte vist til at post 24.250.2, som gjelder overflatebehandling av stålrør, i valgte leverandørs tilbud er priset pr. løpemeter, og ikke pr. kvadratmeter slik konkurransegrunnlaget forutsetter. Valgte leverandør hadde angitt prisen for overflatebehandlingen i sitt tilbud, men opplyste også at *"Enhet er oppgitt i m2. Vi har priset dette som lm, så posten er å forstå maling av 100 lm rør"*. Løpemeter er en vanlig måleenhet for varer/arbeid som typisk måles i lengde, og kvadratmeter er en mer presis enhet for måling av overflate. For å sikre en forsvarlig prissammenligning har innklagede opplyst at innklagedes VVS-konsulent målte opp de aktuelle tegningene, fant at korrekt antall løpemeter var 260, og justerte valgte leverandørs pristilbud i henhold til dette. En slik omregning fra en måleenhet til en annen fremstår saklig og forsvarlig. Klagers anførsel kan ikke føre frem.
- (74) Klager har i forbindelse med samme forhold anført at innklagede, ved å omregne konkurransegrunnlaget til løpemeter, foretok en endring av konkurransegrunnlaget i strid med forskriften § 17-2. En omregning av måleenhet for å vurdere priskonsekvensen av et konkret forbehold eller avvik innebærer ikke en endring av konkurransegrunnlaget. Klagers anførsel fører ikke frem.
- (75) Klager har for det sjette vist til at valgte leverandør har tatt forbehold om at rydding skal gjøres opp etter regning, mens dette etter konkurransegrunnlaget skulle prises som en rundsumpost. Valgte leverandør har imidlertid priset rundsumposten, og innklagede har lagt denne prisen til grunn i vurderingen. Klager viser til at dette ikke er en forsvarlig prisvurdering, da det ikke er sikkert at rydding etter regning ville gi et lavere resultat enn den oppgitte prisen i rundsumposten.

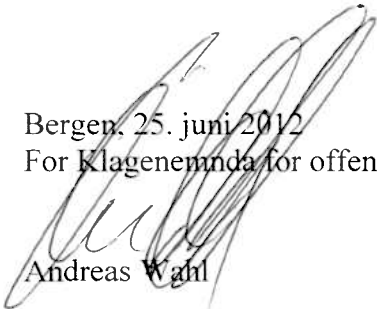
- (76) Etter det opplyste innga valgte leverandør den høyeste prisen av samtlige tilbydere ved denne rundsumposten. Det viste seg at anskaffelsen ikke ville medføre rydding, men innklagede valgte likevel å medta tilbydernes priser på dette punkt av sammenligningshensyn. Innklagede kunne på dette grunnlag fastslå at forbeholdet ikke ville få noen priskonsekvens, og at det dermed ikke kunne medføre tvil om hvordan tilbudet skulle bedømmes i forhold til de øvrige tilbudene. Også denne vurderingen må anses forsvarlig.
- (77) Klager har også vist til at valgte leverandørs tilbud ikke inkluderte oppvaskmaskin i punkt 24.27.007. Så vidt klagenemnda forstår var det imidlertid ikke stilt krav om oppvaskmaskin når det gjaldt punkt 24.27.007. Dette i motsetning til punkt 24.27.012. At valgte leverandørs tilbud ikke inkluderte oppvaskmaskin representerte derfor ikke et avvik.
- (78) Endelig har klager vist til at valgte leverandørs tilbud inneholdt et avvik ved at det ikke var medtatt komfyr i punkt 24.27.012. Innklagede har vist til at det på bakgrunn av valgte leverandørs opplysning om at tilbudet ikke inkluderte komfyr, ble innhentet priser på anvendelige komfyrer, og at det ble tillagt kr. 10 000 til valgte leverandørs tilbud. Fastsettelsen av forbeholdets priskonsekvens fremstår som saklig og forsvarlig, og klagers anførsel kan ikke føre frem.
- (79) Som drøftelsen ovenfor har vist, har ikke klagenemnda innsigelser av avgjørende betydning mot de vurderingene innklagede har foretatt. Dette både når det gjelder hvorvidt valgte leverandørs tilbud inneholder forbehold, avvik eller lignende, og den konkrete vurderingen av betydningen av avvikene og forbeholdene. Avvikene og forbeholdene kunne ikke medføre tvil om hvordan valgte leverandørs tilbud skulle bedømmes sammenlignet med de øvrige tilbudene, og innklagede hadde derfor ikke plikt til å avvise det, jf. § 20-13 (1) bokstav f.

Konklusjon:

Kontorbygg AS har ikke brutt regelverket om offentlige anskaffelser.

Bergen, 25. juni 2012

For Klagenemnda for offentlige anskaffelser,

Andreas Wahl